

PRESTAŇTE OSLABOVAŤ ZÁKON O OCHRANE PRÍRODY A KRAJINY!

Výzva vedeniu Ministerstva životného prostredia SR
a poslancom a poslankyniam Národnej rady SR

13. marca 2025

Všetci sme hrdí na prírodné bohatstvo Slovenska, no ak ho chceme zachovať pre budúce generácie, musíme ho dôsledne chrániť. Hlavným nástrojom, ktorý k tomu už od roku 1955 máme, je zákon o ochrane prírody a krajiny. Za posledný rok však tento kľúčový zákon prešiel viacerými zásadnými legislatívnymi zmenami, ktoré ho, žiaľ, výrazne oslabil. Negatívne dôsledky týchto zmien pocítujeme v lesoch, národných parkoch, ale aj v mestách. Vyjadrujeme preto vážne znepokojenie nad týmto nesystémovým prístupom a odmietame bezohľadné devastovanie prírody. Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny sa dnes novelizuje viac-menej na počkanie. Robí sa to bez verejnej a odbornej diskusie, bez komplexného posúdenia dopadov na prírodu, bez ekonomických analýz a predovšetkým bez ohľadu na benefity pre všetkých občanov, hlavne na kvalitu ich života a zdravie.

Aké zmeny nám priniesli už štyri novely zákona o ochrane prírody v roku 2024?

- Zelenú developerským záujmom v chránených územiach bez ohľadu na záujmy miestnych obyvateľov a samospráv - oslabenie postavenia verejnosti v povoľovacích procesoch a zavedenie takzvanej fikcie súhlasu môže viesť k schvaľovaniu projektov bez dostatočnej kontroly nielen zo strany miestnych obyvateľov, ale aj orgánov štátnej správy, s rizikom dopadov developerských projektov na chránené územia či zdroje pitnej vody.
- Znefunkčnenie dobrovoľnej stráže prírody - strata možnosti dohliadať v teréne na ochranu prírody a znižovať počet priestupkov voči prírode.
- Zníženie kontroly miest a obcí nad vlastnou zeleňou a stratu ďalších finančných zdrojov pre samosprávy určených na výsadbu a rozvoj zelených plôch v mestách a obciach - uľahčenie výrubov mestskej zelene obmedzuje obce v realizácii opatrení na zníženie dopadov povodní a sucha na svojom území.
- Nekontrolovaný a masívny výrub a štiepkovanie drevín rastúcich mimo lesa.

Aké zmeny by nám priniesli ďalšie dve¹ navrhované novely zákona o ochrane prírody?

- Zvrátenie reformy národných parkov - poslancový návrh Rudolfa Huliaka predpokladá odobratie štátnych pozemkov správam národných parkov, čo im opäť zníži možnosti chrániť a vykonávať činnosť v našich najvzácnejších územiach. Stav sa tak vráti do obdobia pred reformou a tieto chránené územia skončia v gescii organizácií, ktorých cieľom je nie ochrana prírody, ale produkcia dreva.
- Ohrozenie financovania národných parkov z Plánu obnovy a odolnosti, ale aj riziko straty ďalších finančných zdrojov pre regióny.
- Obmedzenie rozvoja prírodného turizmu na Slovensku.
- Zníženie rozsahu bezzásahových území v národných parkoch, ktoré povedie k rezignácii na kvalitnú ochranu prírody, ďalšie zjednodušenie lovu zveri v chránených územiach - tento ďalší balík návrhov skupiny poslancov, ktorý obsahuje takmer tri desiatky zmien, propaguje štátny tajomník MŽP SR Filip Kuffa, ktorý zároveň avizuje jeho doplnenie o ďalšie návrhy počas procesu schvaľovania v NR SR.

¹ Návrh poslancov NR SR Rudolfa HULIAKA, Ivana ŠEVČÍKA, Pavla LUPTÁKA a Romana MALATINCA na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, parlamentná tlač 669 a návrh poslancov NR SR Milana GARAJA, Dagmar KRAMPLOVEJ a Adama LUČANSKÉHO na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, parlamentná tlač 699.

Všetky už zrealizované, ako aj navrhované úpravy zákona o ochrane prírody a krajiny výrazne prispievajú k neprehľadnosti a oslabovaniu legislatívneho rámca ochrany prírody na Slovensku. Zároveň vedú k degradácii našich chránených území a bránia rozvoju národných parkov aj dotknutých regiónov. Preto je nevyhnutné tento negatívny trend zastaviť a naopak zvýšiť úsilie o ochranu prírody. Nachádzame sa v kritickom čase zmeny klímy a úbytku biodiverzity a jedine ekologicky stabilná, odolná a rozmanitá krajina bude schopná jej obyvateľom poskytovať podmienky pre udržateľný rozvoj, potravinovú bezpečnosť, dostatok vodných zdrojov a priestor pre oddych a zdraviu prospešné prírodné prostredie. Nedávno prijaté či aktuálne navrhované novely zákona nás však vracajú do hlbokej minulosti. Opakujeme chyby, z ktorých sme sa mali už dávno poučiť, aby sme dnes smerovali k účinnej a zmyslupnej ochrane prírody a krajiny.

Vyzývame Vás preto:

1. zastavte, prosím, akékoľvek ďalšie neodborné a netransparentné zmeny zákona o ochrane prírody a krajiny a bezodkladne stiahnite aktuálne predložené poslanecké novely tohto zákona z rokovania NR SR,
2. pokračujte v reforme národných parkov a dotiahnite ju do konca tak, aby naše národné parky boli na ceste k splneniu medzinárodných kritérií a naplnili ich účel - ochranu a zachovanie tých najvzácnejších častí prírody a biodiverzity Slovenska,
3. podporujte zmysluplnú ochranu prírody, obnovu ohrozených a poškodených biotopov v chránených územiach za širokej účasti dotknutých subjektov a odborníkov tak, aby to zároveň prinášalo udržateľný rozvoj a prosperitu regiónom a ich obyvateľom, ako je to obvyklé inde v Európe a vo svete,
4. rešpektujte, že ochrana prírody na Slovensku by sa mala riadiť a vykonávať odborne a systematicky na základe najnovších vedeckých poznatkov a s ohľadom na záujmy všetkých občanov Slovenska, pretože príroda patrí nám všetkým a jej ochrana je našou spoločnou zodpovednosťou.

Podpísaní (organizácie a iniciatívy):

- Zelená väčšina
- My Sme Les
- SOS/Birdlife
- WWF Slovensko
- Nadácia Aevis
- Znepokojené matky
- Greenpeace Slovensko
- Cyklokuchyňa
- Centrum environmentálnych aktivít
- Nadácia Ekopolis
- OZ Nádej pre Sad Janka Kráľa
- SOSNA o.z.
- CEEV Živica
- VIA IURIS
- o.z. Prales
- Inštitút ochrany prírody
- CEPTA, o. z.
- Slovenský ochranársky snem
- Iniciatíva Bratislava otvorene
- ZO 6 SZOPK
- Občianske spoločenstvo
- Ursia o.z.
- o. z. Chceme zdravú krajinu

- eDeN v meste, o. z.
- Združenie Slatinka
- Klimatická koalícia

Bývalí štátni ochranári:

- Dušan Karaska, odvolaný generálny riaditeľ ŠOP SR
- Gabriela Kalašová, odvolaná riaditeľka Správy NP Malá Fatra
- Eduard Apfel, odvolaný riaditeľ Správy NP Veľká Fatra
- Milan Olekšák, odvolaný riaditeľ Správy NP Slovenský kras
- Pavol Majko, odvolaný riaditeľ TANAP
- Beňadik Machciník, odvolaný riaditeľ CHKO Strážovské vrchy
- Tomáš Olšovský, odvolaný riaditeľ CHKO Záhorie
- Ján Korňan, odvolaný riaditeľ CHKO Kysuce
- Michal Kalaš, odchod na vlastnú žiadosť, Správa NP Malá Fatra, zoológ a dlhoročný riaditeľ Správy NP Malá Fatra
- Veronika Straková, prepustená referentka pre medzinárodné dohovory a manažérka pre rozvoj NP Slovenský kras
- Peter Mihuc, odchod dohodou Správa NP Slovenský kras, strážca
- Slavomíra Mihucová, odchod dohodou Správa NP Slovenský kras, krajinárka